

Zoran Šikanja*

Student doktorskih studija
(Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet)

**MARIJA JANDROKOVIĆ: NEMAČKO-SRPSKI I SRPSKO-NEMAČKI TEOLOŠKI
REČNIK. IZDAVAČ: HRIŠĆANSKI KULTURNI CENTAR, BEOGRAD 2007, 301 STR.**

Prikaz

UDC 27-1(038)=112.2=163.41(049.3)

Pojava novih rečnika na srpskom govornom području u današnje vreme postaje, na sreću, sve češći događaj. Nova izdanja starih preštampanih i dopunjenih kao i potpuno novih, bilo opštih ili usko stručnih, jednojezičnih, dvojezičnih pa i višejezičnih rečnika postaju nam svakim danom sve dostupnija. Svaki novi rečnik predstavlja još jedan siguran način zaštite jezika i njegovog bogaćenja novim rečima. Objavljivanje svake nove stručne knjige, pa tako i novog rečnika, obično bude zabeleženo u nekom stručnom časopisu ili barem dnevnim novinama.

Pre tri godine iz štampe je izašao *Nemačko-srpski i srpsko-nemački teološki rečnik* autora mr Marije Jandroković, filologa i teologa, predavača na Pedagoškoj akademiji u Beču. Već samim svojim naslovom ovaj rečnik privlači pažnju stručne javnosti. Teološka literatura poslednjih je godina svojim brojnim i raznovrsnim naslovima veoma prisutna u našim knjižarama. Međutim, kada su teološki rečnici u pitanju, raznovrsnost nije velika. Objavljivanje dvojezičnih teoloških rečnika više je nego retka pojava. Stoga objavljivanje ovog rečnika zavređuje pažnju stručne javnosti. Nažalost, prošlo je dosta vremena od njegovog objavljivanja do danas, a da on nigde nije prikazan. Iako se radi o usko stručnom rečniku, čudi činjenica da niko iz teoloških krugova do sada nije zapazio ovaj prvenac u nemačko-srpskoj i srpsko-nemačkoj teološkoj leksikografiji.

Rečnik je urađen dvosmerno i pokriva najosnovnije i najvažnije teološke, liturgičke, crkvenopravne i biblijske termine. Autorka je pre svega obradila termine iz pravoslavne teologije i pravoslavnog crkvenog kalendara sa svim važnim imenima svetitelja i praznika kao i terminima iz himnografije i nekim ustaljenim izrazima (npr. *Fürsten Pl – načalstva; Heiliger Großmartyrer Georgius – Sveti velikomučenik Georgije; Mariä Verkündigung – Blagovesti; Menologion n – minej; Michaelstag m – Arandelovdan; leidenschaftslos – bestrasan; myronfließend – mirotočivi; Hristos se rodi – Christus ist geboren; Hristos vaskrse – Christus ist auferstanden; sich dem Willen Gottes überlassen – prepustiti se volji Božjoj*).

Iako pravoslavni termini potiču iz grčkog ili iz slovenskih jezika i uglavnom nemaju ekvivalenta u nemačkom jeziku, autorka je vešto uspela da pronađe adekvatno rešenje gde god je to bilo moguće ili da ih jednostavno transkribuje na nemački jezik (npr.

*OŠ „Stevica Jovanović“, Braće Jovanovića 75, Pančevo, elektronska pošta: zoran.sikanja@gmail.com

Akathistos – *akatist*; *Philokalia* – *Dobrotoljublje*; *plaštanica* – *Grabtuch*, *Epitafion*; *mjestobljustitelj* – *locum tenens* (lat.), *Administrator* m). Sa latinskim terminima je mnogo lakše, budući da oni potiču prvenstveno iz rimokatoličke teološke i crkvene terminologije i kao takvi već odavno postoje u nemačkom jeziku.

Sam rečnik je podeljen na više delova. Prvi deo (9-149 str.) obuhvata nemačko-srpski rečnik, a drugi deo (153-296 str.) srpsko-nemački rečnik. Pored ova dva najvažnija dela, autorka je dala i dva dodatka rečniku. Prvi dodatak je veoma koristan kraći spisak oslovljavanja pravoslavnih crkvenih velikodostojnika na oba jezika (npr. *Patrijarh* – *Eure Heiligkeit*; *Mitropolit* – *Eure Eminenz*; *Episkop* – *Eure Exzellenz*), a drugi dodatak se odnosi na skraćenice upotrebljene u rečniku. Na samom kraju autorka je navela i izvore koje je koristila u sastavljanju rečnika.

M. Jandroković ne navodi samo ekvivalent određene reči ili izraza, već vrlo često daje i dodatna objašnjenja tamo gde to smatra potrebnim, kao u narednim primerima:

Namensheilige m,f – *svetitelj po kome je dato ime nekoj osobi ili kome je posvećena neka crkva, imenitelj, tezoimenitelj*
Mitra f – *mitra, (starojevrejska) prvosveštenička kapa; kruna pravoslavnih episkopa; kapa katoličkih biskupa*
Advent m – 1. *predbožićno vreme (počinje četiri sedmice pred Božić)* 2. *predbožićna sedmica (svaka od četiri sedmice pred Božić)*
Bogumile m – *bogumil (dualistička jeres iz X veka, nazvana po začetniku, bugarskom svešteniku Jeremiji ili Bogumilu iz Trakije, koja odbacuje brak, upotrebu mesa, poštovanje ikona itd.*

Zahvaljujući ovim i sličnim objašnjenjima rečnik može koristiti i čovek koji nema teološko obrazovanje. Svaki korisnik ovog rečnika može sada na jednom mestu lako pronaći na oba jezika sve one važne teološke reči ili izraze koji ga zanimaju.

Iako bi neko mogao pomisliti da je ovo samo rečnik pravoslavnih bogoslovskih termina, jer se u svakodnevnom govoru i mišljenju uvrežio stav da se pod srpskim teološkim izrazima automatski podrazumeva pravoslavlje, ovaj rečnik ipak sadrži i rimokatoličku i protestantsku teološku terminologiju, kao na primer:

Benefiz m – *beneficija (u Rimokatoličkoj crkvi nagrada sveštenika za svetovna i duhovna zalaganja)*
Betbank f – *u Rimokatoličkoj crkvi klupa na kojoj vernici kleče dok se mole*
Casula f – *gornja odežda katoličkog sveštenika, slična felonu*
Fideismus m – *fideizam, ekstremno katoličko učenje, po kome je natprirodno otkrivenje jedini pravi izvor vere i saznanja*
Frohnleichnam m – *Tjelovo, katolički praznik Tela Hristovog*
Konfirmandenunterricht m – *nastava koja prethodi miropomazanju u Rimokatoličkoj crkvi*
Soutane n – *mantija (kat.)*
Lutherbibel f – *Biblija u prevodu Martina Lutera*
Methodismus m – *metodizam, protestantska denominacija koja svoje verovanje temelji na učenju Džona Veslija (XVII vek)*
Oberpfarrer m – *glavni pastor (u Evangelističkoj i Anglikanskoj Crkvi)*

Rečnik M. Jandroković nudi čak i pojedine termine iz islamske teologije (*Islam m – islam; Koran m – Kuran; Moschee f – džamija; Mufti m – muftija; Sunna f – Suna; Wehabiten Pl – vehabije*).

Ovaj rečnik bi mogao biti od velike pomoći svima koji se bave prevođenjem teološke literature sa nemačkog na srpski jezik i obratno. On može služiti kao referentna literatura studentima teologije, germanistike, naučnim radnicima koji se bave teološkim pitanjima kao i koristan priručnik svima onima koji čitaju teološku i crkvenu literaturu na nemačkom jeziku. Upravo zbog toga što pored hrišćanskih sadrži i islamske termine, ovaj rečnik prevazilazi konfesionalne i nacionalne granice i daje jedan širi, moglo bi se čak reći ekumenski pogled na teologiju. Rečnik je postavio temelje nemačko-srpske i srpsko-nemačke teološke leksikografije i zato predstavlja značajan doprinos filološkoj i teološkoj nauci u Srbiji.